

's-Hertogenbosch

VAARVISIE 's-Hertogenbosch

april 2013

VAARVISIE 's-Hertogenbosch

april 2013

Voorwoord

De stad 's-Hertogenbosch was al in haar vroege verleden verstrengeld met water. De stad 'tussen de stromen' ontwikkelde zich en de mogelijkheden van de rivieren en de koppeling aan de Maas brachten voorspoed en welvaart naar de stad. En nu nog maken de waterlopen van 's-Hertogenbosch deel uit van de beleving van de stad. De unieke kwaliteit van de Binnendieze, de structurerende werking van de Dommel, de Aa en de Zuid-Willemsvaart en de havens maken 's-Hertogenbosch tot wat zij is. De beleving van het water is er doorlopend, voor bezoekers en bewoners, bewust en onbewust.

Die kwaliteit willen we laten zien en optimaal benutten. De vaarmogelijkheden zijn de laatste jaren enorm toegenomen. Al meer dan 25 jaar geleden werd gestart met het bevaarbaar maken van de Binnendieze, en 10 jaar geleden werden de eerste delen van de vestingwerken gerealiseerd. Het beleven van deze unieke stadskwaliteiten kan bij uitstek vanaf de boot. Het unieke perspectief vanaf het water voegt een dimensie toe aan de stad.

Met deze vaarvisie willen we de mogelijkheden nog beter benutten. Voor de stad, haar verleden en haar toekomst. Voor bewoners en bezoekers, voor het tonen van onze cultuurhistorie en het stimuleren van bestedingen en werkgelegenheid. 's-Hertogenbosch is klaar om haar kansen aan de waterkant nog beter te benutten.

Binnenhaven, fotografie Henk van Zeeland

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Vaarvisie voor 's-Hertogenbosch	7
Uitgangspositie en opgave Vaarvisie	9
1 Situatie	11
Bestaand gebruik	11
Bestedingen verschillende gebruikers	13
Directe afdracht	14
2 Ontwikkeling	15
Ontwikkelingen op en aan het water	15
3 Analyse	17
Vaarnetwerk en vaarmogelijkheden	17
Analyse vaarmogelijkheden doelgroepen	19
Opstappunten en bezoeksstromen	21
4 Uitdagingen	22
Uitdagingen voor 's-Hertogenbosch	22
5 Ambities	23
Ambities 's-Hertogenbosch, vastgelegd in beleid	23
6 Visie	24
Visie op hoofdlijnen, Varen in 's-Hertogenbosch	24
Uitwerking visie, instrumenten ter beschikking	25
Visie in schema	26
7 Uitwerking	29
Varen 'onder' de stad	29
Varen door de stad	31
Met de boot te gast in de stad	32
Sloepen, kleine bootjes en cultuur op het water	35
Projectkaart gemeente	36
Projectkaart binnenstad	37
8 Bijlage	39
Input voor regelgeving	39
Handvatten voor handhavingsbeleid	40
Bronnen	43
Colofon	43

Vaarvisie voor 's-Hertogenbosch

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft zich de laatste decennia ontwikkeld als 'stad aan het water'. Met de overkluisde Binnendieze als icoon voor de stad, de vestingwerken omgeven door water, de passantenhaven als veelbezochte stadshaven en in de toekomst de Zuid-Willemsvaart biedt de gemeente 's-Hertogenbosch een aantrekkelijk aanbod. Dit wordt ook door de markt erkend. De gemeente wordt regelmatig benaderd door marktpartijen over mogelijkheden om activiteiten te ontwikkelen op het water. De gemeente is als eigenaar van een deel van het water en vaak als bevoegd gezag de partij die concessies en vergunningen verstrekt. De voorwaarden en functies zijn haar verantwoordelijkheid. Bovendien bewaakt de gemeente de Ruimtelijke Ordening en kan met inrichtingsmaatregelen en beheer de kwaliteit van de waterbeleving in de stad verder verbeteren. Zo kunnen economische en toeristische kansen in de stad beter benut worden.

De gemeente is ook beheerder van het water en wil vanuit een vast beleidskader besluiten kunnen nemen over het watergebruik. Het beheerplan water gaat vooral uit van kwaliteit en afvoer van water binnen de gemeente. De Vaarvisie 's-Hertogenbosch sluit hierop aan waar het gaat om het watergebruik. Op basis van een duidelijke visie op het gebruik van het water krijgt de beheertaak beter vorm en inhoud.

Het water en de oevers in 's-Hertogenbosch vormen bovendien een belangrijke ecologische drager en verbinding. Natuurwaarden langs het water vragen om een passend gebruik.

In de Vaarvisie 's-Hertogenbosch komen de verschillende beleidsvelden samen rond het watergebruik. Economie, stadsontwikkeling, cultuurhistorie, toerisme, beheer, handhaving en natuur zijn verschillende invalshoeken waarvandaan de visie is opgesteld. Het samenbrengen van de ambities, mogelijkheden, marktinteresse en doelstellingen van de gemeente op het terrein van varen moet de basis vormen voor toekomstige beslissingen. Deze vaarvisie geeft daaraan vorm. Over het wonen op het water wordt een separaat beleidstraject gevoerd. De gemeenteraad zal medio 2013 worden geïnformeerd over het onderzoek 'nieuwe locaties voor woonschepen'.

's-Hertogenbosch en water

In de visie 'Toerisme 's-Hertogenbosch': doorkiezen voor kwaliteit (2008) zijn kansen benoemd voor het watertoerisme. In de toeristisch-recreatieve visie buitengebied: 'Ziel van Brabant' (2011) is hieraan toegevoegd dat het Brabantse deel van het internationale stroomgebied van de Maas, De Dommel, Aa, Dieze en kanalen als dragers gelden van het landschap met een grote culturele betekenis. Waterschap De Dommel en Aa en Maas hebben gezamenlijk een visie gepresenteerd op recreatie (2011), waarin het vergroten van de recreatie mogelijkheden een belangrijk uitgangspunt is. In het 'Waterstructuurplan 2012' ligt het accent op de waterkwaliteit. Beheersbaar en schoon water is een basisvoorwaarde voor de verdere ontwikkeling van cultuur- en toeristisch varen. De nieuwe Cultuurhistorische visie, 'op weg naar 2029' benoemt de kansen voor de ontwikkeling van het historisch erfgoed vanaf het water, onder andere uit de linie van 1629. De notitie 'Sterk Water', vastgesteld in het najaar van 2012, brengt mogelijke projecten en ontwikkelingen voor de toekomst in beeld en koerst op verbreding van het cultuurhistorisch vaarproduct.

Uitgangspositie en opgave Vaarvisie

Opgave

De opgave voor 's-Hertogenbosch kent meerdere aspecten:

- De gemeente wil optimaal gebruik maken van het water en de vaarmogelijkheden.
- De gemeente wil het gebruik van het oppervlaktewater beheersbaar houden.
- De gemeente wil inspelen op kansen en ondernemers kansen bieden.
- De gemeente wil de kwaliteit van het vaarproduct bewaken en het vaarproduct aanpassen aan de eisen van de tijd.

Situatie

Op dit moment wordt er op verschillende plaatsen en verschillende manieren gevaren in 's-Hertogenbosch. Belangrijk is het verschil in juridische zin tussen het openbare vaarwater en het private vaarwater.

De Binnendieze is privaat water van de gemeente. Hiervoor zijn andere regels van toepassing.

Toervaart

's-Hertogenbosch maakt onderdeel uit van het toervaartnetwerk. Verbindingen in zuidelijke richting naar Helmond, Limburg en Vlaanderen en in noordelijke richting (via de Maas) naar vestingsteden als Grave en Heusden maken dat 's-Hertogenbosch een aantrekkelijke tussenstop is. De passantenhaven van 's-Hertogenbosch is gelegen in de binnenstad en kent een capaciteit van ca. 60 boten. Jaarlijks worden in deze haven ca. 4500 passantenovernachtingen doorgebracht (bootnachten) met gemiddeld 2,5 personen aan boord.

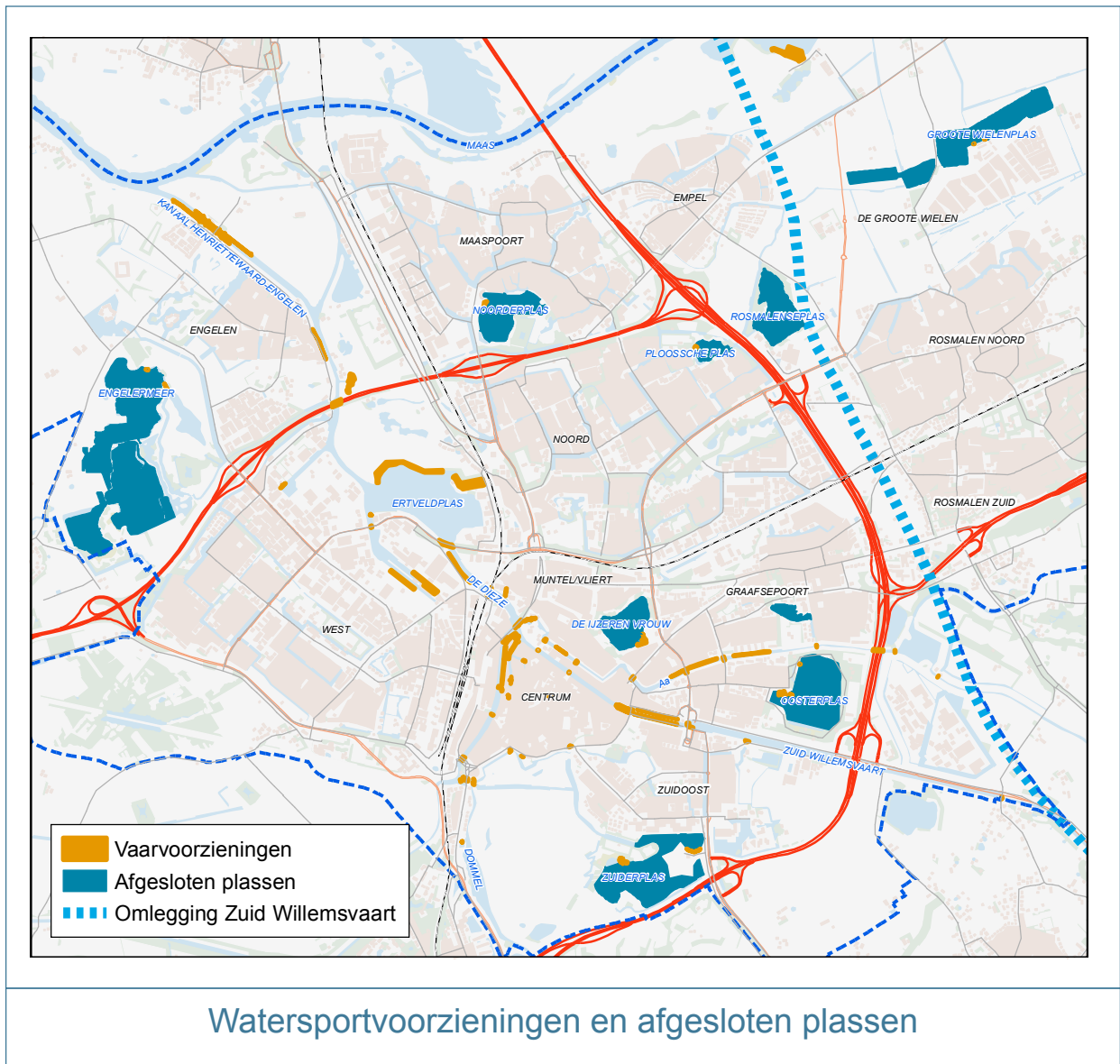
De positie van de toervaart is in de laatste decennia sterk verbeterd, door deelname aan twee Europese projecten. Binnen het grensoverschrijdende Watertoerisme project werden de voorzieningen voor passanten uitgebreid en verbeterd. Binnen het latere project 'Beleef het Water' werd de draaibrug gerestaureerd en werd de steiger in de Binnenhaven gemaakt als overstappunt tussen de vaarmogelijkheden in en om 's-Hertogenbosch. De verruiming van de bedieningstijden van de sluisen Engelen en Sluis 0 hebben met name in de de weekenden de stad beter bereikbaar gemaakt.

Jachthavens

De gemeente 's-Hertogenbosch kent enkele jachthavens. Watersportvereniging de Waterpoort heeft haar locatie in de binnenstad en beheert ook de passantenhaven. WV Neptunus heeft twee locaties, één bij de industriehaven en één aan de Maas buiten de stad. In de Ertveldplas heeft WV de Viking een jachthaven.

Losse ligplaatsen

In 's-Hertogenbosch ligt in de Aa een aantal losse bootjes die daar zonder formele regeling zijn neergelegd. Deze situatie bestaat al heel lang.

Watersportvoorzieningen en afgesloten plassen

1 Situatie

Bestaand gebruik

Bewoonde schepen en arken

's-Hertogenbosch kent een aantal locaties waar aan boord van schepen gewoond wordt. Aan de Brede Haven liggen 8 historische schepen die deels bewoond worden. Aan de Ertveldplas liggen verspreid op de noordelijke oever 22 schepen waar veelal aan boord wordt gewoond. Hier-voor gelden tijdelijke huurovereenkomsten. Aan de Engelse dijk (Molengat) en de Oude Engelseweg liggen nog enkele woonarken. Voor bewoonde schepen bestaat geen eenduidig beleid.

Watersportvoorzieningen en ligplaatsen op de plassen

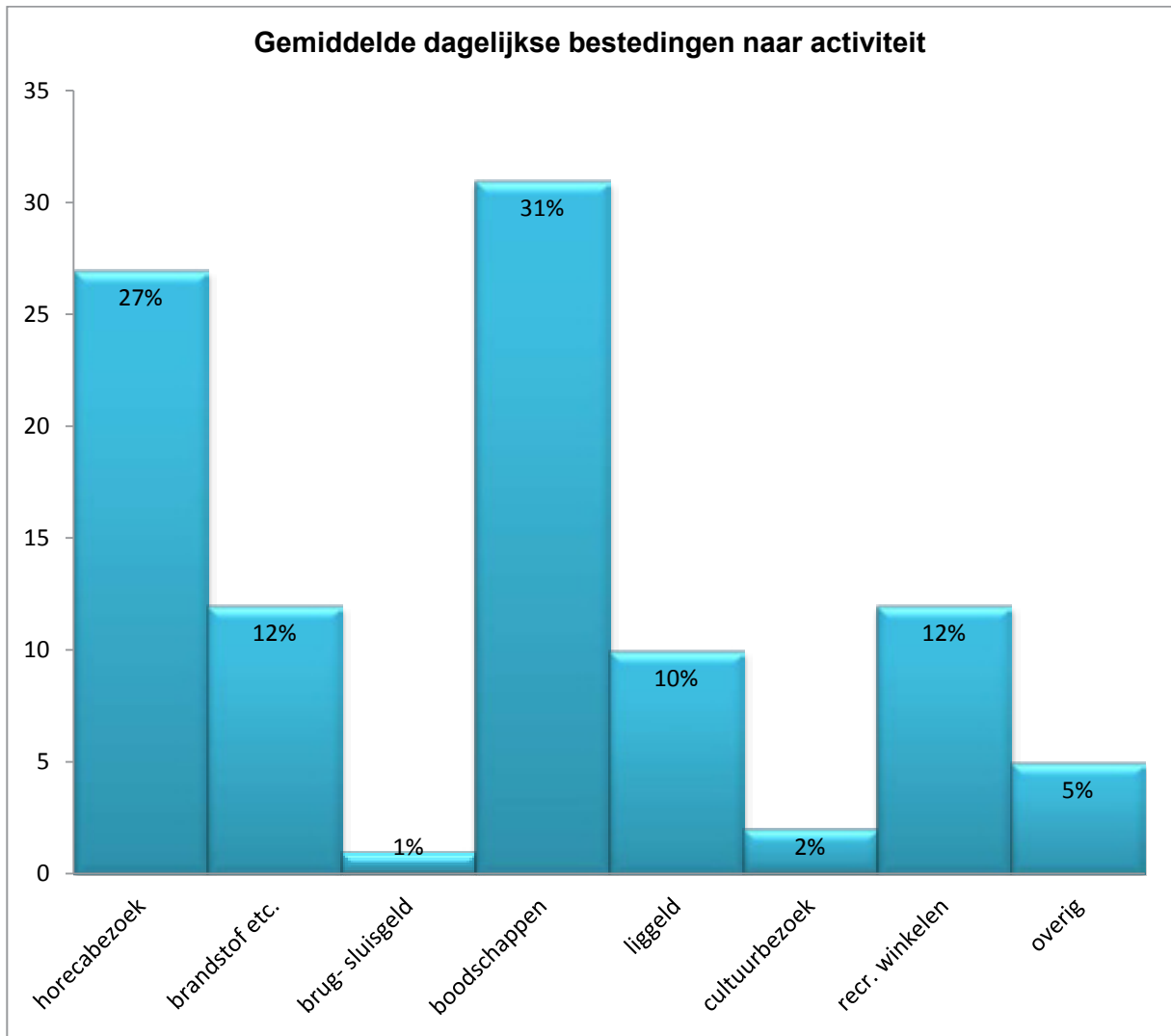
's-Hertogenbosch kent een groot aantal plassen waar voorzieningen zijn voor watersport, inclusief aanmeerplaatsen, maar die geen verbinding hebben met ander water. Het betreft de Zuiderplas, de Oosterplas, de IJzeren Vrouw, de Noorderplas (Maaspoort), de Grootte Wielenplas en het Engelermeer. Op enkele van deze plassen bestaat ook een kleinschalige watersportvereniging. In enkele gevallen zijn de voorzieningen gecombineerd met een paviljoen of strandbad.

Rondvaartmogelijkheden

Er is op dit moment één rederij in 's-Hertogenbosch die vanuit de binnenstad rondvaarten organiseert; Rederij Wolhuis. Deze heeft een steiger in de Stadsdommel nabij het station en een voorziening net buiten de binnenstad. Een tweede rederij start mogelijk in 2013 met een vaarprogramma. Andere rederijen kunnen in 's-Hertogenbosch op dit moment nog niet terecht. Daarnaast worden er door de Hertogboeren, een samenwerkingsverband van streekagrariërs, vaartochten georganiseerd van en naar Halder, ten zuiden van 's-Hertogenbosch. De VVV 's-Hertogenbosch verwijst gasten door naar de Hertogboeren en naar de Kring Vrienden 's-Hertogenbosch. Ook de Kring Vrienden 's-Hertogenbosch organiseert dergelijke tochten. Er worden ook geen riviercruises ontvangen (meerdaagse trips met hotelschepen geschikt voor rivieren en binnenwateren).

Binnendieze vaarmogelijkheden

De Binnendieze is ongetwijfeld het bekendste en belangrijkste vaarproduct binnen de gemeente 's-Hertogenbosch. De vaartocht over het deels overkuisde vaarwegstelsel onder de stad heeft een grote bekendheid, een grote aantrekkingskracht en spreekt tot de verbeelding. De vaartocht, veelal iets minder dan een uur varen, is voor veel toeristen een belangrijke aanleiding om 's-Hertogenbosch te bezoeken. De Binnendieze is daarmee een belangrijke toeristentrekker en een motor voor de lokale economie. Jaarlijks worden er 146.000 (2012) gasten op deze wijze rondgevoerd.

Bestedingen verschillende gebruikers

Om een beeld te krijgen van de bestedingen van de verschillende soorten watergebruikers is onderstaand een berekening gemaakt op basis van gemiddelden.

Toervaarders

Recreatietoervaarders bezoeken de stad per boot en overnachten aan boord. De gemiddelde bestedingen per boot per dag liggen rond de € 80,-. Met ca. 4500 passannachten is de besteding ca. € 360.000,- per jaar.

De onderverdeling van bestedingen is in het schema hiernaast weergegeven. De bestedingen betreffen daggemiddelden, gemeten over de gehele vaarvakantie. Over het algemeen kiezen toervaarders afwisselend voor een stedelijke ligplaats en een rustige en eenvoudige natuurlijke aanlegplaats. De bestedingen in de stad zijn daardoor gemiddeld groter. Het grootste deel van de bestedingen komt terecht in horeca en detailhandel, maar een klein deel bij de watersportsector zelf.

Dagtochten

In 2012 waren er bijna 1,7 miljoen verschillende toeristische bezoekers voor 's-Hertogenbosch. Zij kwamen gemiddeld 2,5 keer naar de stad en waren goed voor bijna 4,1 miljoen bezoeken.

De bezoekers besteedden gemiddeld € 49,- per persoon per bezoek. De totale bestedingen van toeristisch dagbezoek liggen daarmee rond de 200 miljoen euro.

De redenen om de stad te bezoeken zijn als volgt:

Funshoppen:	68%
Lunch / diner:	43%
Terrasje:	33%
Stadswandeling:	23%
Evenement:	9%

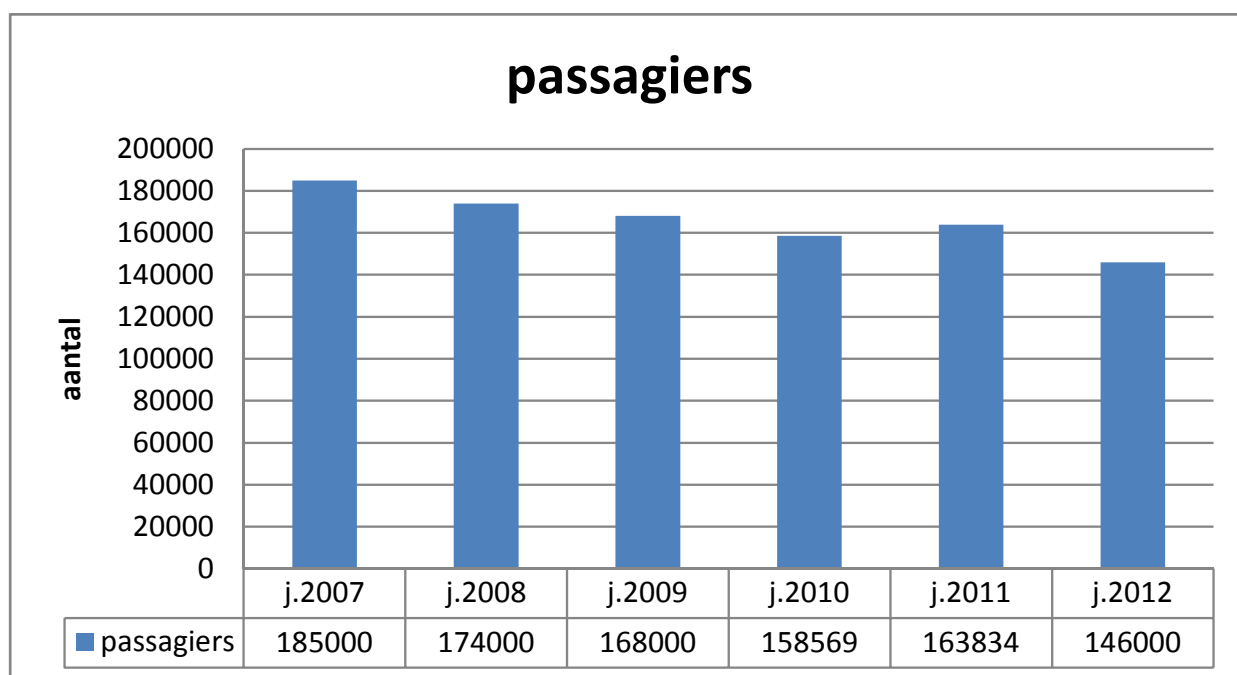
Met 146.000 vaargasten is de Binnendieze een belangrijke en bekende attractie. Het succes van 's-Hertogenbosch als stad om te wandelen, te winkelen, te eten en te drinken wordt mede veroorzaakt door een aantrekkelijk cultuurhistorisch decor en de grote bekendheid daarvan. De Binnendieze sluit aan op dit profiel en versterkt het. Met 146.000 bezoeken wordt een goede basis gegeven voor cross overs met andere activiteiten.

Directe afdracht

De gemeente 's-Hertogenbosch heeft diverse directe inkomsten uit de haven, het water en het watergebruik. Naast de inkomsten vanuit de beroepsvaart kent de gemeente de volgende inkomsten (prijspeil 2013):

- De Stichting Binnendieze en de Hertogboeren dragen per passagier die zij vervoeren een bedrag van € 1,50 voor een volwassene en € 0,75 per kind af. Deze afdracht is vastgelegd in de vaarconcessie. De inkomsten voor de gemeente vanuit de vaarconcessie met de Stichting Binnendieze zijn geminimaliseerd op een passagiersaantal van 180.000. Hierop is in de overeenkomst een specifieke uitzondering gemaakt bij significant lagere passagiersaantallen.
- De Watersportvereniging exploiteert de passantenhavens. Er is een afdracht aan de gemeente van € 0,11 per meter bootlengte per nacht (opbrengst ca. € 5000 / jaar). Daarnaast draagt de vereniging watertoeristenbelasting af. Het tarief is 0,65 per persoon per nacht met een opbrengst van ca. € 7000 per jaar.
- Rederij Wolthuis betaalt een vastrecht van € 6000 voor gebruik van een steiger aan de insteekhaven Vogelstraat.
- De gemeente kent een tarief voor woonschepen in de havens van € 23,- per maand.

De Vaarvisie brengt nieuwe mogelijkheden en daarmee gepaard gaande investeringen in beeld. Een koppeling met de (potentiële) inkomsten is belangrijk. Uitgangspunt moet zijn dat de gemeente vanuit de meeropbrengst ruimte maakt voor uitgaven voor beheer en onderhoud en voor nieuwe investeringen.

Ontwikkeling passagiersaantallen Binnendieze 2007-2012

2 Ontwikkeling

Ontwikkelingen op en aan het water

Passantenhaven

De passantenhaven van 's-Hertogenbosch ontvangt jaarlijks ca 4500 boten. Dit aantal is redelijk stabiel. Algemene tendens is dat het aantal vaartochten per jaar daalt terwijl de vloot in Nederland stabiel is. Boten worden wat minder gebruikt. Ook het aantal vaaruren per dag daalt. Daardoor daalt ook het aantal kilometers dat per boot wordt afgelegd, en het aantal sluisen en bruggen dat gepasseerd wordt. Het aantal sluispassages daalt al enige tijd in Nederland. Stadshavens hebben een aantrekkelijk aanbod in deze nieuwe tijd. Mensen zijn meer uren aan de wal of in de haven te vinden. Goede passantenhavens met een sterke toeristische omgeving vormen hiervoor een populaire plek.

Rondvaarten Binnendieze

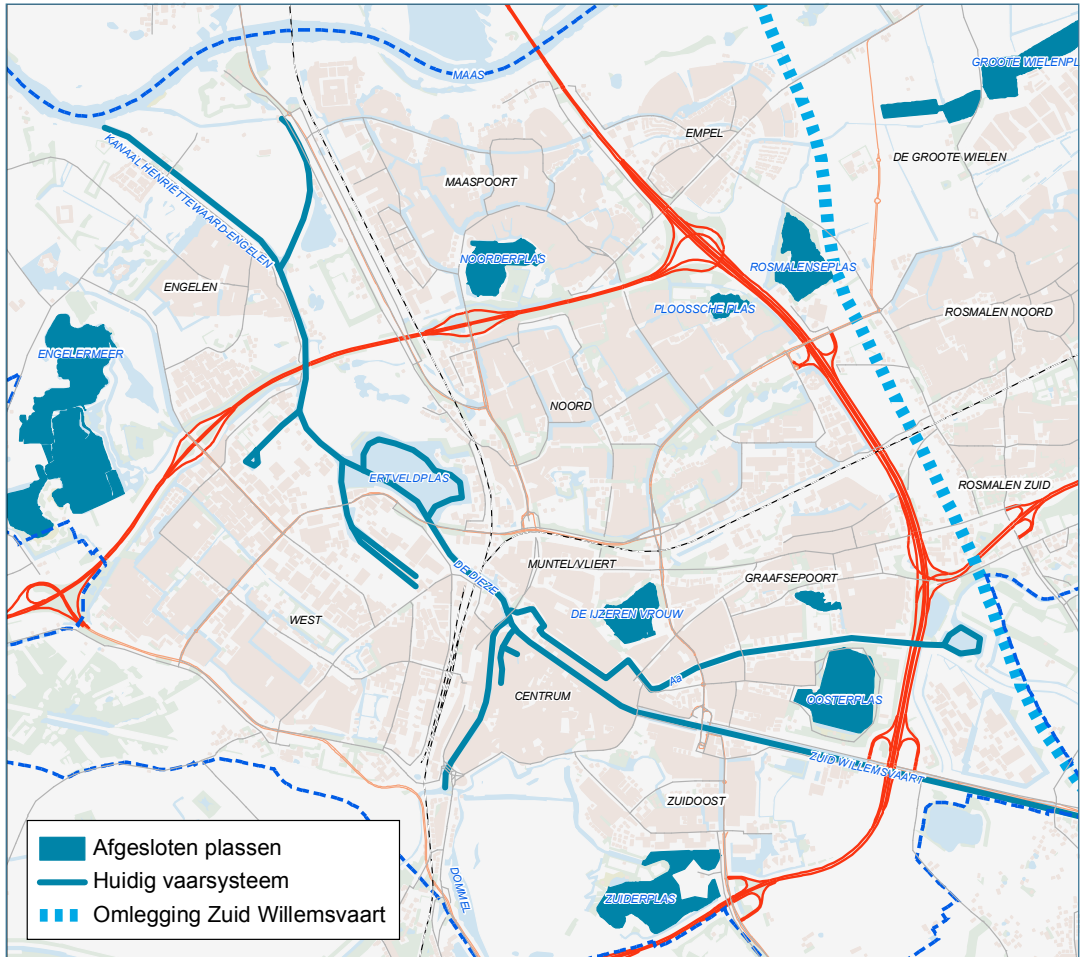
Op de Binnendieze wordt gevaren door de Stichting Binnendieze, onderdeel van de (Heemkunde) Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch. In de tabel op pagina 14 zijn de passagiers over de laatste jaren weergegeven.

Aanvragen

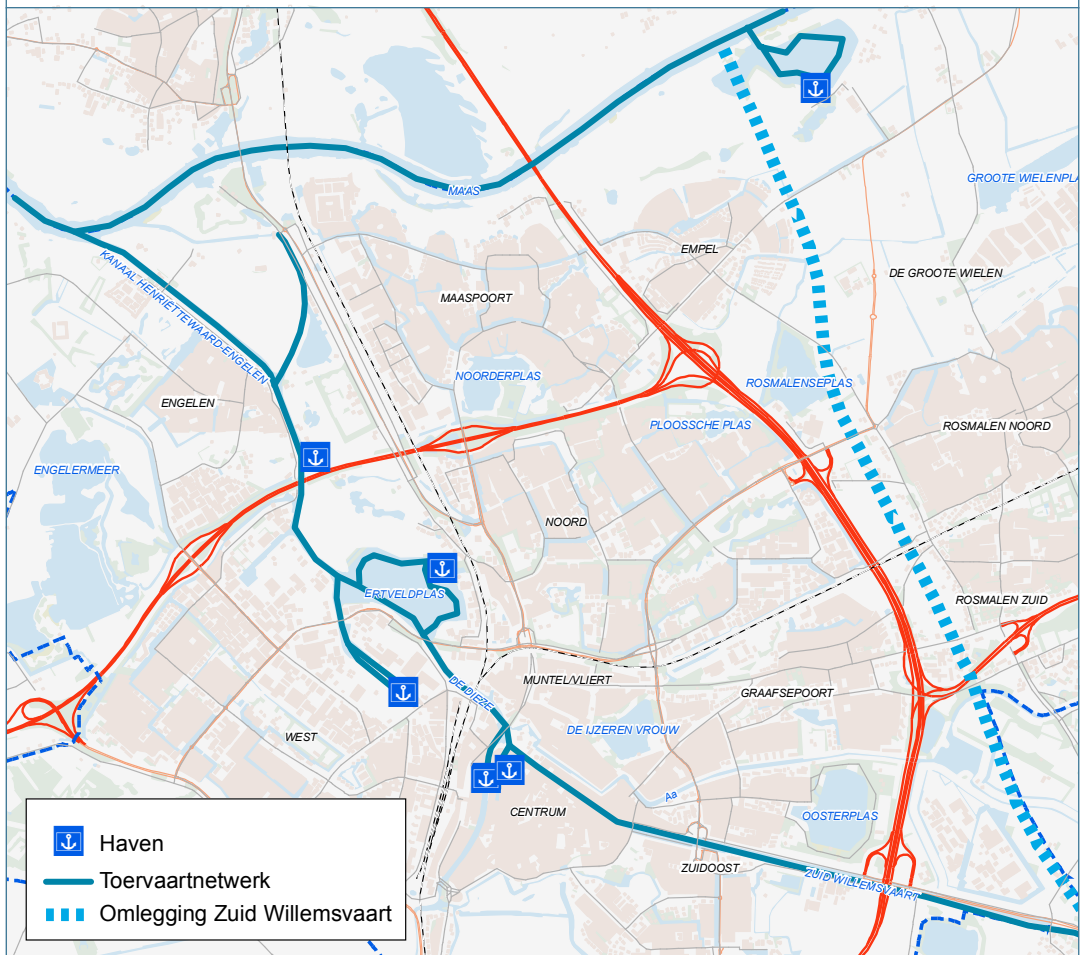
De laatste jaren is de gemeente 's-Hertogenbosch meerdere malen benaderd door initiatiefnemers die op het water nieuwe producten willen gaan aanbieden. Het betreft onder andere:

- De aanvraag van een extra steiger voor een nieuwe rondvaartrederij die vanuit 's-Hertogenbosch programma wil gaan varen.
- De aanvraag van enkele restaurants in de binnenstad die interesse hebben in een aanlegsteiger om combinaties met het Binnendieze-product te kunnen maken. Ook musea tonen interesse in dergelijke combinaties.
- De aanvraag voor aanmeerplaatsen voor riviercruises.
- De aanvraag voor ligplaatsen van een trainingsschip, waar jongeren op het schip en op en rond het water gedragscoaching en arbeidstraining ontvangen.
- De aanvraag voor realisatie van een hotelschip.
- De aanvraag voor ligplaatsen voor historische schepen, al dan niet als permanente ligplaats.
- De aanvraag / interesse van andere partijen om het Binnendieze netwerk te kunnen bevaren.
- De aanvraag voor meer aanmeerplaatsen voor kleine boten binnen de gemeente.
- Aanvragen van doelgroepen om andersoortige rondvaarten te maken op de Binnendieze (buitenlandse taal, flexibele tijden, last minute boekingen).
- De aanvraag van diverse evenementen in de diverse watersystemen van de gemeente.
- Aanvraag ligplaatsen voor woonboten op diverse plaatsen.

De gemeente heeft op deze aanvragen telkens alleen ad hoc kunnen reageren of deze af moeten wijzen vanwege ontbrekend beleid. De Vaarvisie moet de basis vormen voor beleid, toekenning en afwijzing.

Watersysteem nu

Toervaartnetwerk

3 Analyse

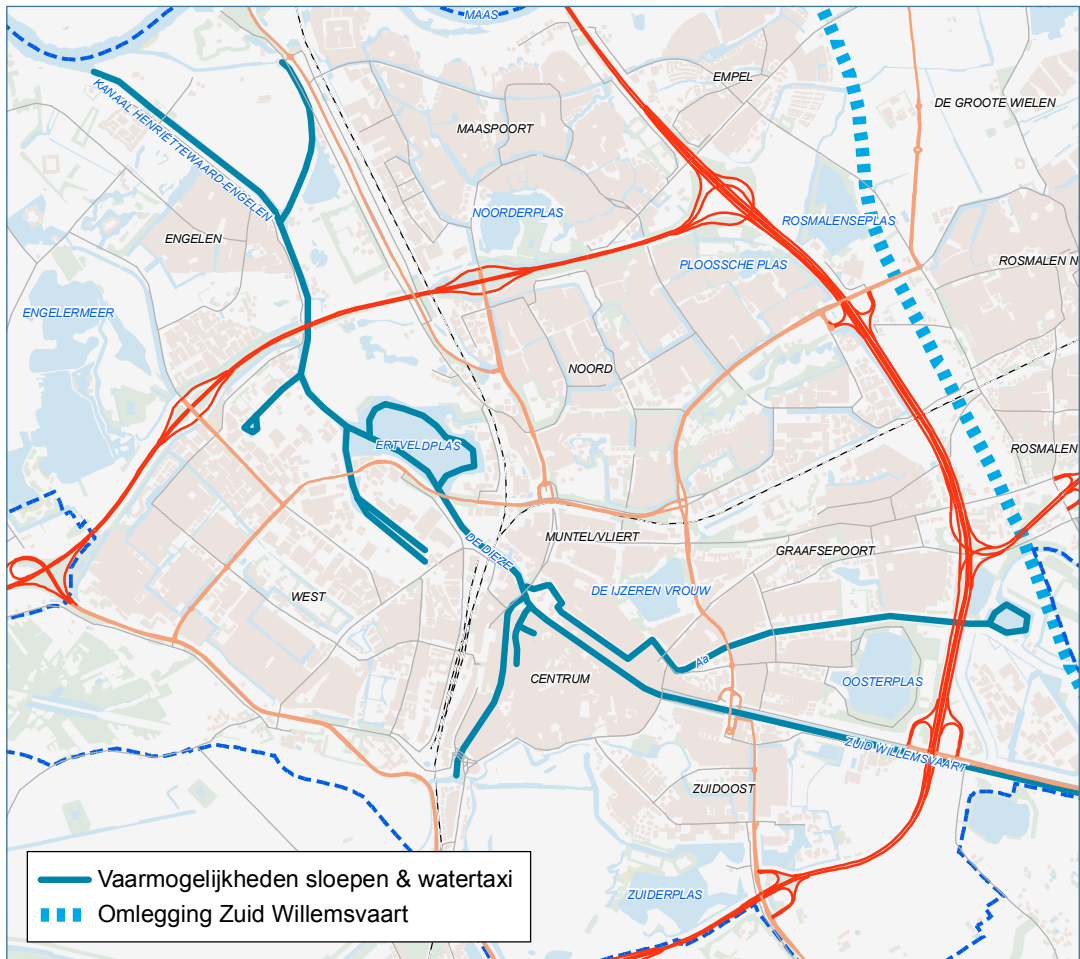
Vaarnetwerk en vaarmogelijkheden

Waterniveau

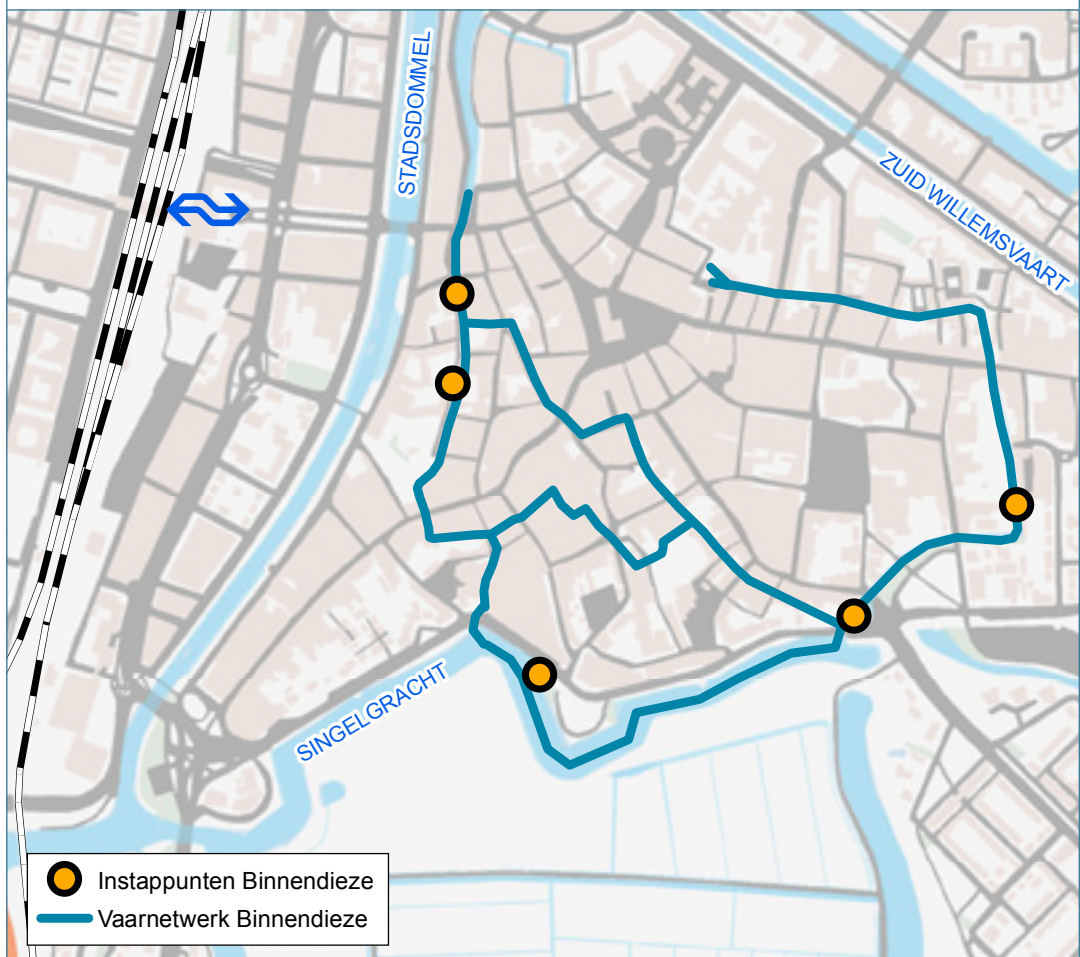
Het bestaande vaarnetwerk in 's-Hertogenbosch kent meerdere lagen, mede ingegeven door de waterstand. De Stadsdommel, Binnenhaven, Zuid-Willemsvaart, de Aa en de Dieze zijn aan elkaar gekoppeld en kennen een waterniveau van 2.20 + NAP. De Binnendieze, de Dommel en de Singelgracht kennen een waterstand van 2,75 + NAP. De Vughterstuw, de stuw in de Binnenhaven en het Duikerriool op de Binnendieze scheiden de beide waterniveaus. Een andere verbinding ontbreekt vooralsnog. Er zijn meerdere nieuwe verbindingen in beeld als opties voor de toekomst. Op dit moment is het varen van rondes en het combineren van beide watersystemen niet mogelijk.

Toervaart

Toervaarders kunnen via de Zuid-Willemsvaart en de Dieze 's-Hertogenbosch bereiken en de havens van de stad gebruiken. De vaarmogelijkheden binnen de gemeente zijn beperkt. Het nieuwe Zuid-Willemsvaart traject Empel - Den Dungen maakt een vaarrondje 's-Hertogenbosch mogelijk. Bediening van bruggen en sluizen in de Dieze en Zuid-Willemsvaart is daarbij in de toekomst nog onderwerp van gesprek. In deze visie worden vanuit de huidige en toekomstige functies bouwstenen aangeleverd over de toekomst van de stads-traverse.

Vaarmogelijkheden sloepen en watertaxi

Vaarnetwerk Binnendieze

Analyse vaarmogelijkheden doelgroepen

Sloepen

Sloepen en andere kleine open boten in de stad staat een iets ruimer vaar-netwerk ter beschikking. Zij kunnen hetzelfde water gebruiken als de toer-vaarders en kunnen ook via de Aa in oostelijke richting varen, en via de Stadsdommel in zuidelijke richting. Rondes zijn eveneens niet mogelijk.

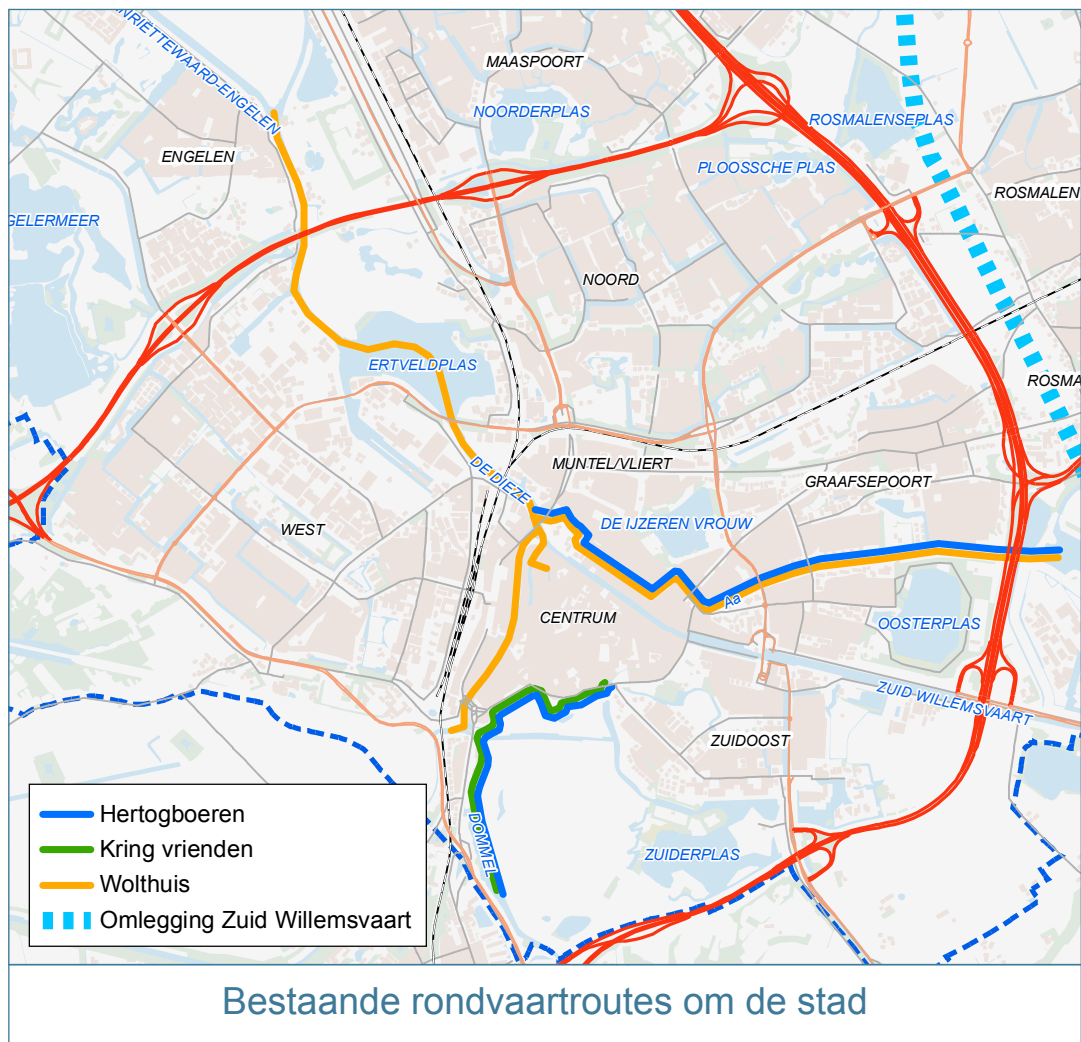
Dit vaarwater wordt ook gebruikt door de Gruyterschuit, waar op korte termijn een watertaxi van de binnenstad naar de Gruyterfabriek en de Brabanthallen zal gaan varen.

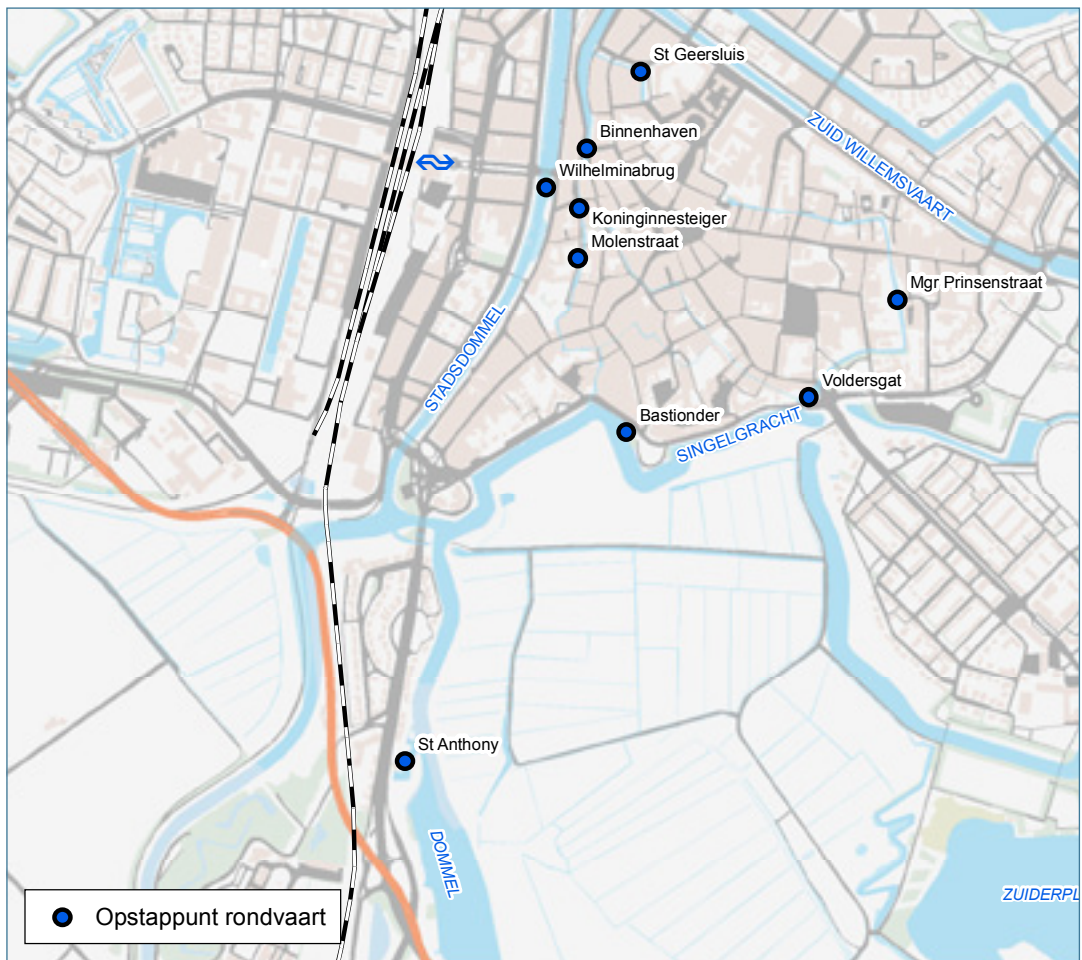
Binnendieze en Singelgracht / Dommel

Boten die starten in het watersysteem op 2,75 + NAP hebben de mogelijkheid twee verschillende rondes te varen en deze te combineren met enkele trajecten die niet aansluiten. Zij moeten dezelfde weg terug volgen, of een andere vervoerswijze kiezen voor de terugtocht. De insteek van de routes is in alle gevallen thematisch rond de historie van 's-Hertogenbosch. Er worden geen 'special interest' tochten verzorgd.

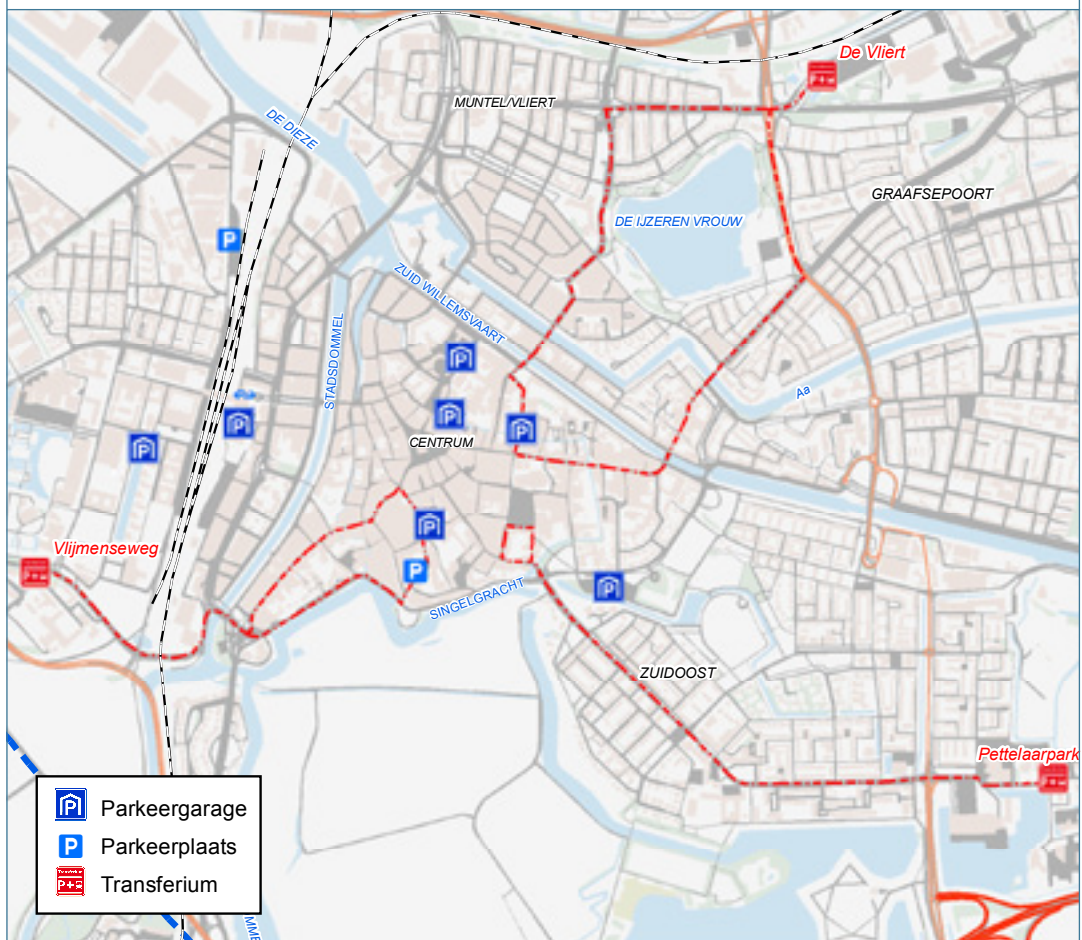
Rondvaarten rond de stad

Rondvaarten die starten in het watersysteem op 2,20 + NAP hebben beperkte rondvaartmogelijkheden en moeten altijd via dezelfde route weer terug varen.

Bestaande opstappunten en diverse vaarmogelijkheden

Herkomst bezoektromen in de binnenstad

Opstappunten en bezoeksstromen

Opstappunten

Voor de bezoekers die zonder boot naar de stad komen en een vaartochtje willen maken zijn de opstappunten essentieel. Zichtbaarheid en herkenbaarheid van het product zijn belangrijk. Zien varen doet varen.

Het aantal opstappunten in 's-Hertogenbosch is beperkt. Er bestaat geen 'waterstation' waarvandaan meerdere verschillende vaartochten vertrekken. De opstappunten zijn over het algemeen maar beperkt zichtbaar en aangeduid. Enkele worden in de praktijk niet gebruikt. Het meest gebruikte opstappunt voor de Binnendieze is gelegen in de Molenstraat, een horecastraatje, maar buiten de belangrijkste looproute van station of parkeerterrein naar de stad.

Bezoeksstromen

Toeristen bereiken de stad per auto, trein of bus vanuit een transferium rond de stad. Op de kaart zijn deze locaties aangeduid. Van de toeristische bezoekers van buiten de stad komt 65% met de auto en 26% met de trein. Jaarlijks parkeren tussen de 400.000 en 450.000 auto's bij een van de drie transferia binnen de gemeente. Met een gemiddelde autobezetting van 2,2 personen komen gemiddeld 900.000 tot 1.000.000 bezoekers met pendelbussen naar de stad. Dit is een kleine 25% van alle stadsbezoekers en 36% van alle bezoekers die per auto komen. Het aanhaken van de vaarstructuur aan deze vier punten (station en haltes pendelbusjes) is daarmee van groot belang. Selectie van eventueel nieuwe opstappunten en bewegwijzering naar deze opstappunten zou hierop aan moeten sluiten.

4 Uitdagingen

Uitdagingen voor 's-Hertogenbosch

Vanuit verschillende afdelingen binnen de gemeente zijn zorgen geuit over de bestaande ontwikkelingen rond het water. Deze zijn vertaald in zeven uitdagingen voor 's-Hertogenbosch:

- 1 De wateren rond de stad beter benutten. Juist de variatie van deze wateren biedt kansen voor de stad.
- 2 Duidelijkheid bieden aan ondernemers over realisatiemogelijkheden en inpassing in de stad van nieuwe vaarinitiatieven en product vernieuwing.
- 3 's-Hertogenbosch kent twee waterniveaus in de binnenstad, die niet overbrugbaar zijn voor boten. Koppeling d.m.v. een sluis of overtoom vergroot de mogelijkheden om (rond) te varen.
- 4 De uniciteit van het vaarproduct in 's-Hertogenbosch kan beter benut en ingezet worden als onderdeel van een zakelijk of toeristisch bezoek aan de stad. Verbreding en vernieuwing is nodig. Betere samenwerking met partners en cross overs naar andere bezoeks-motieven kunnen de basis vormen voor nieuwe doelgroepen en hogere bezoekersaantallen.
- 5 Verbreding van de doelgroepen en verhoging van het gebruik van de Bossche wateren biedt extra opbrengsten die ingezet kunnen worden bij de uitbreiding van de vaarvoorzieningen en het vaar-netwerk.
- 6 Een duidelijk beleid, juridisch vertaald in verordeningen geeft een goede basis voor handhaving op ongewenste ontwikkelingen en geeft de gemeente een betere sturing op het watergebruik.

Opgave voor vaarvisie

De vaarvisie moet de basis leggen om de kwaliteiten die het water biedt voor cultuurhistorie, natuur, landschap en verdedigingswerken te koppelen aan moderne en eigentijdse thema's om zo het profiel van de stad te versterken en te verbreden.

5 Ambities

Ambities 's-Hertogenbosch, vastgelegd in beleid

De ambities van de gemeente 's-Hertogenbosch met betrekking tot het water zijn te herleiden uit verscheidene beleidsdocumenten.

Toeristische Visie

In de Integrale Visie Toerisme 'doorkiezen voor kwaliteit' wordt als beleidslijn het inspelen op de kansen voor watertoerisme benoemd. Daartoe wordt voorgesteld te werken aan een integrale visie op themaroutes, verbreding van de markt, nieuwe vaarverbindingen en regionale verankering.

Cultuurhistorische visie

De Cultuurhistorische visie, 'op weg naar 2029' zet in op economie in brede zin. Niet alleen directe bestedingen, maar ook het aantrekkelijk maken van de stad om te wonen en te werken is essentieel. Er is winst te halen op drie punten. De cultuurhistorie moet overgebracht worden aan een breder publiek, nieuwe functies moeten gegeven worden aan vrijkomende cultuurhistorische gebouwen en er dient een groter accent gelegd te worden op relictten in het buitengebied van 's-Hertogenbosch.

Sterk Water

De gemeente heeft met de notitie 'Sterk Water' de kansen verkend voor de Binnendieze en het buitenwater. Hierin worden nieuwe verbindingen en mogelijkheden verkend voor het breder inzetten van het water. De notitie is vooral gericht op infrastructurele ingrepen voor de toekomst.

Merkstrategie

's-Hertogenbosch kiest in haar merkstrategie voor een compacte, culturele contrastrijke centrumstad met een spilfunctie voor de regio. De authenticiteit moet gerespecteerd worden terwijl het dynamische en eigentijdse versterking verdient. Er moet een brug geslagen worden tussen het historische van de stad en de moderne entiteiten.

Regionaal Position Paper

In het Regionaal Position Paper, de toeristisch recreatieve visie voor de regio Noordoost Brabant, wordt water benoemd als kernwaarde en als een van de dragers van het landschap en de cultuurhistorie. De vestingwerken en linies in regionaal verband moeten zichtbaar en beleefbaar gemaakt worden op lokaal niveau.

Ziel van Brabant

In de regionale toeristische visie De Ziel van Brabant worden vier kernbegrippen geschetst als drager van het regionale toerisme in 's-Hertogenbosch en omstreken:

- Stroomgebied (water)
- Puur (food)
- Vrijheid (cultuurhistorie)
- Vier het leven (cultuur)

De waarde van deze begrippen is terug te leiden op de culturele en cultuurhistorische oorsprong van het gebied. Het water is een thema waar goede mogelijkheden liggen voor cross overs tussen de verschillende thema's.

'S-HERTOGENBOSCH

6 Uitdagingen

Visie op hoofdlijnen

Varen in 's-Hertogenbosch

's-Hertogenbosch wil haar toeristische vaarmogelijkheden beter benutten. Hiermee moet de toeristische aantrekkingskracht vergroot worden zodat de bestedingen groeien. Het aantrekken van verschillende soorten bezoekers met verschillende interesses vormt de uitdaging waaraan het vaarproduct invulling moet geven. Daarbij is de cultuurhistorie de drager, maar wordt de koppeling gelegd met de moderne kwaliteiten van de stad. Het zakelijk toerisme, het culinaire en het 'goede leven'.

Ondernemers en organisaties die met initiatieven en culturele evenementen een bijdrage kunnen leveren aan deze ambitie dienen kansen te worden geboden. Zij krijgen een duidelijk kader waarbinnen zij kunnen opereren. Voorzieningen en vaarmogelijkheden worden waar mogelijk toegestaan.

De inzet van bestaande organisaties en hun (vrijwillige) medewerkers vormt een belangrijke basis voor de nu beschikbare vaarmogelijkheden, met name op de Binnendieze en de passantenhaven. Het behouden van deze inzet is noodzakelijk. Bestaande gebruikers worden uitgedaagd te vernieuwen en krijgen de ruimte om het bestaande product te verbeteren en door te ontwikkelen.

Het vaarwater wordt ook breder ingezet. De variatie aan waterlopen in en om de stad is een kernkwaliteit. Verbreden van het gebruik en van de commerciële inzet van het water om de stad zorgt voor vernieuwing van het vaarproduct en biedt kansen voor verlenging van de verblijfstijd, herhalingsbezoek en verbreding van het profiel. Aanhaakmogelijkheden voor derden groeien. De vaarmogelijkheden worden ook voor bewoners vergroot. 's-Hertogenbosch werkt een aanmeerbeleid uit en gaat actief aanmeerplaatsen uitgeven in georganiseerd verband. Dit vormt de basis voor eventuele legalisering van plaatsen en voor handhaving van het watergebruik daar waar dit ongewenst is. Verankering in een APV en een watergebruikskaart zijn nadere uitwerkingen, waarbij ook aandacht wordt gegeven aan duurzaamheid.

's-Hertogenbosch genereert met een toenemend aantal gebruikers een extra inkomstenstroom uit aanmeervergunningen, verhuur en concessies. Daarmee wordt een fonds gevormd voor toekomstige uitbouw van het vaar netwerk, met nieuwe verbindingen en kortsluitingen, en daarmee met nieuwe routes en productvarianties.

Door het vastleggen van beleid in diverse verordeningen krijgt 's-Hertogenbosch het gereedschap in handen om te handhaven op ongewenste ontwikkelingen en functies. Aanmeerplaatsen zonder vergunning worden afgebouwd.

Uitwerking visie, instrumenten ter beschikking

Bij realisatie van de Vaarvisie staat de gemeente en haar partners zoals het Waterschap een aantal instrumenten ter beschikking:

- De gemeente kan als vergunningverlener en als verhuurder van een groot deel van de natte ruimte initiatieven van derden mogelijk maken. Door een duidelijk kader te scheppen en hieraan vast te houden, worden aan initiatiefnemers kansen geboden.
- De gemeente kan voorzieningen en mogelijkheden zelf uitbreiden of realiseren of aanpassen.
- De gemeente kan samen met haar partners de service aan gasten verbeteren, moderniseren en anders organiseren.
- De gemeente kan inzetten op verbreden van het product en haar doelgroep
- De gemeente kan middels beheer van de openbare ruimte en handhaving van de regelgeving blijvend de gewenste kwaliteit bieden.

Voor de Vaarvisie wordt een aantal niveaus van beleid onderscheiden, gekoppeld aan het daarbij behorende product-element:

- Varen onder de stad (product Binnendieze).
- Varen rond en door de stad (Rondvaarten voor verschillende doelgroepen, exclusief Binnendieze).
- Te gast zijn in de stad (doelgroepen riviercruisevaart en recreatietoervaart).
- Liggen in de stad (sloepen van omwonenden).
- Watergebruik diversen, zoals evenementen.

Voor wonen in de stad (woonarken, historische woonschepen) wordt een separaat beleidstraject gevoerd. Het onderzoek over 'Wonen op het water' zal medio 2013 aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Inzet instrumenten per beleidsniveau

In het schema op pagina 26 zijn de beleidspunten opgenomen die lading geven aan de visie. Per niveau is benoemd welke instrumenten op welke wijze ingezet kunnen worden. Daarbij zijn belangrijke basismaatregelen en opties voor de toekomst door elkaar gepresenteerd. Samen vormen zij weliswaar het gewenste eindbeeld, maar de volgtijdelijkheid is belangrijk.

Visie op volgorde

Uitgangspunt is dat 's-Hertogenbosch het bestaande (nog) beter gaat doen. Met het bestaande vaarwater, nieuwe routes en thema's en grotendeels met bestaande voorzieningen is het mogelijk meer doelgroepen beter te bedienen. Door commerciële mogelijkheden te creëren voor de horecabedrijven en bestaande en nieuwe aanbieders op het water toe te laten wordt het potentieel beter benut. Door regelgeving te formuleren of aan te scherpen en handhaving actief in te zetten, kunnen bestaande (ongewenste) situaties worden omgebogen naar gewenst watergebruik. Door deze maatregelen verbeteren de resultaten en worden middelen gegenereerd voor de toekomst. Hiermee is het mogelijk om de ambities verder uit te bouwen, zoals het realiseren van nieuwe verbindingen, routes en voorzieningen.

's-Hertogenbosch als geheel, en de Binnendieze in het bijzonder, is een cultuurhistorisch stadsgebied dat als het ware verweven is met het privé-domein. Respect voor deze setting is belangrijk bij het ontwikkelen van nieuwe functies. Daarom wordt bijvoorbeeld niet ingezet op boten waar groepen jongeren met drank aan boord stappen. Respect voor de historie en respect voor bewoners vormen belangrijke uitgangspunten.

	TOESTAAN	UITBREIDEN REALISEREN
VAREN 'ONDER' DE STAD	<ul style="list-style-type: none"> • Verbreden concessie voor themaroutes en avondroutes • Vergunningen voor steigers horeca en musea voor gebruik door concessiehouder 	<ul style="list-style-type: none"> • Netwerk steigers op- en afstapplaatsen • Opstapplaats NB Museum / Waterstraat • Openleggen Grote Stroom • Werkend maken Geertruisluis • Aanleg sluis of overtoom bij Vughterstuw en bij stuwe Brede Haven
VAREN DOOR DE STAD	<ul style="list-style-type: none"> • Extra steiger rondvaarten • Vergunningen regime verruimen 	<ul style="list-style-type: none"> • Maken openbare steigers voor rondvaartboten, watertaxi en andere gebruikers
TE GAST ZIJN IN DE STAD		<ul style="list-style-type: none"> • Gastensteiger riviercruises • Ontwikkelen waterknooppunt rond Citadel / Zuid Willemsvaart
LIGGEN IN DE STAD	<ul style="list-style-type: none"> • Ligplaatsen (deels) legaliseren en vergunning uitgeven 	<ul style="list-style-type: none"> • Sloepenligplaatsen Aa
WATERGEBRUIK DIVERSEN	<ul style="list-style-type: none"> • Evenementenlocaties op het water aanwijzen • Procedure uitwerken voor aanvraag 	

VERBETEREN / ANDERS ORGANISEREN / MODERNISEREN	VERBREDEDEN	BEHEREN EN HANDHAVEN
<ul style="list-style-type: none"> • Flexibel boeken • Meer partners • Online • Doorlopend startmomenten • Meerdere startplaatsen • Marketing via social media 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen themaroutes • Aanhaken zakelijk toerisme • Arrangementen horeca • Meertalig aanbod 	
<ul style="list-style-type: none"> • Aanlegmogelijkheid Bolwerk Sint Jan • Watertaxi van Brabanthallen en De Gruyterfabriek naar de stad • Onderzoek sluisherstel Crevecoeur 	<ul style="list-style-type: none"> • Aantrekken groepssloep • Aantrekken verhuurder elektrosloep 	<ul style="list-style-type: none"> • Beleid ten aanzien van gebruik steigers vastleggen
<ul style="list-style-type: none"> • Marketing passantenhaven • Toeristische informatie passanten • Boodschappen-steiger 		
<ul style="list-style-type: none"> • Introduceren duurzaamheids-eisen 		
	<ul style="list-style-type: none"> • Bevorderen cultureel programma op water 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgeven en handhaven vergunningen

Varen op de Binnendieze, fotografie Brigit Laumen

7 Uitwerking

Varen 'onder' de stad

Het Binnendiezeproduct is een zeer aantrekkelijk product en vormt een trekker voor de stad. Het product richt zich sterk op één doelgroep met interesse in de historie van 's-Hertogenbosch. Er worden verschillende tochten aangeboden, met telkens de historische insteek, deels dezelfde route en deels ook hetzelfde verhaal. De Kring Vrienden 's-Hertogenbosch hecht aan deze historische component veel waarde, vanuit haar achtergrond als Heemkundekring.

De Kring Vrienden 's-Hertogenbosch werkt in eigen gelederen aan verbreding van het product. Zij wil de vaarmogelijkheden uitbreiden richting Halder en ook een tocht aan gaan bieden in combinatie met historische locaties in het buitengebied. De Kring heeft ook actief meegewerkt aan de totstandkoming van de nota Sterk Water en hecht veel waarde aan uitvoering van een aantal strategische projecten in dat kader, die de vaarroutes verder kunnen uitbreiden.

Maar ook binnen de bestaande vaarmogelijkheden zijn er opties om het product te verbreden. Samenwerking met restaurants en musea brengt nieuwe arrangementen in beeld. De Kring ziet graag een opstapplaats bij het Noord-Brabants Museum (Waterstraat) en bij het Zwanenbroedershuis. De Kring Vrienden wil medewerking verlenen aan productverbreding, maar wil ook haar eigen doelstelling rond cultuurhistorie niet verlaten. In samenspraak met potentiële partners in de stad zal gezocht worden naar een goede balans. Hetzelfde geldt voor mogelijkheden rond flexibilisering van het boekingssysteem en de gezamenlijke marketing.

Het verzorgen van rondvaarten waarbij niet de cultuurhistorie leidend is, maar vooral de ambiance, past niet bij de Kring. Tegelijkertijd stellen we vast dat er markt en ruimte is om ook deze doelgroepen tegemoet te komen. Een tapastour of romantische avondrondvaart past echter niet in het profiel waarbij de schipper als rondleider iets vertelt over de stad en haar water. Samenwerking met andere partijen die dergelijke vaarten uit gaan voeren onder de vlag en regie van de Kring Vrienden 's-Hertogenbosch kunnen extra inkomsten opleveren. Deze inkomsten kunnen weer deels worden ingezet om het vaarnetwerk te onderhouden en verder uit te bouwen. Samen met de Kring zal gezocht worden naar een modus om dit te realiseren, passend bij de stad en bij de doelstelling.

De bestaande concessie staat commerciële activiteiten van de Kring niet toe. In een nieuwe concessie zal bekeken worden op welke manier een voor iedereen betere situatie kan worden bereikt. Daarbij staat kwaliteit en veiligheid voorop.

De Binnendieze vormt een etalageproduct voor 's-Hertogenbosch. De Kring Vrienden voelt zich ook representant van 's-Hertogenbosch. Behoud van deze uitgangspunten voor de vrijwilligers en hun organisatie is essentieel voor behoud van het goede vaarproduct.

Openbaar steigernetwerk

Belangrijke basisvoorwaarde om rederijen met nieuwe productmarktcombinaties te laten komen is het beschikbaar hebben van een netwerk van steigers in de stad, die voor dit doel gebruikt kunnen worden door alle concessiehouders. Naar Rotterdams voorbeeld kan een dergelijk netwerk het "WaterNet" genoemd worden.

Een aantal van deze steigers is er al:

- Steiger Smalle haven, waterniveau Dommel
- Bolwerk Sint-Jan
- Steiger Jan Heinsstraat
- Brabanthallen / De Gruyterfabriek

Aanvullingen kunnen in overleg met de (nieuwe) gebruikers worden ingericht. De locatie bij de Brabanthallen / De Gruyterfabriek zou ook dienst kunnen doen als extra transferium, met vervoer per boot naar de stad.

Varen door de stad

Het bestaande aanbod voor varen rond de stad kent drie aanbieders in twee gebieden, aan de zuidzijde verzorgen de Hertogboeren en de Vereniging Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch rondvaarten over de Singelgracht en richting het zuiden. Vanuit de Dommel verzorgt rederij Wolthuis rondvaarten door de stad, met een vast opstappunt aan de Sint Janssingel. In het vaarseizoen worden er 3 tot 4 dagen per week tot vijf vaste afvaarten per dag georganiseerd. Er zijn enkele thema-tochten.

Variatie in soorten en routes

Voor een toeristische beleving van 's-Hertogenbosch vanaf het water is een verdere variatie gewenst. Dit is primair aan de markt. De gemeente moet via een duidelijk concessiebeleid meerdere rederijen de ruimte geven om hun productaanbod te kunnen ontwikkelen. Daarbij moet er ruimte komen voor open boten, grotere (groeps)sloepen en eventueel thematochten. Elektrisch varen is een belangrijke nieuwe ontwikkeling die extra gestimuleerd wordt. De gemeente kan behulpzaam zijn bij het realiseren van oplaadpunten. Zij kan nieuwe aanbieders stimuleren en faciliteren.

Concessies en vaste ligplaatsen

Om nieuwe rondvaartboten een startpunt te geven, moet in de havens of aan de kades ruimte gemaakt worden voor een vaste (gehuurde) ligplaats. Daarbij zijn voorzieningen voor het afsluiten van de steiger en stalling gewenst. Er is ruimte voor voorlopig maximaal 4 of 5 concessies om rondvaarten in en om de stad te organiseren. Initiatieven voor een watertaxi gekoppeld aan de transferia en aan de Brabanthallen worden toegejuicht.

Ligplaats of laad- en losplaats

Belangrijk uitgangspunt is dat de openbare steigers alleen voor een korte stop gebruikt kunnen worden. Regels voor dit gebruik moeten ontwikkeld en vastgelegd worden. Met een maximale aanlegtijd van bijvoorbeeld 30 minuten moet er doorlopend ruimte blijven voor anderen. De ligplaatsen zijn niet bedoeld om als wachtplaats te dienen voor passagiers, langer dan de genoemde tijd. Uitzondering vormt de bestaande overeenkomst met rederij Wolthuis. De vaste ligplaats is elders in de stad (insteekhaven Vogelstraat). Indien een rederij een vast programma gaat varen met langere tussenperiodes, moet de boot de steiger verlaten of moeten de bedrijven zelf een voorziening realiseren. In dit laatste is de gemeente terughoudend vanuit het oogpunt van stadsbeeld.

Verhuurbootjes

Aanvulling op het aanbod kan het aanbieden van een verhuurvloot zijn. De gemeente acht dit een marktinitiatief en is bereid hieraan mede invulling te geven. Daarbij gaat, vanuit het oogpunt van duurzaamheid, de voorkeur uit naar elektrisch aangedreven vaartuigen, die voor meerdere doelgroepen beschikbaar zijn. Een locatie voor dit aanbod zou de Smalle Haven kunnen zijn als nieuw waterstation voor de stad. Een aandachtspunt is het voorkomen van overlast van groepen door het soort boten dat wordt aangeboden.

Met de boot te gast in de stad

Recreatiotoervaarders zijn onderweg met hun motorjacht en slapen aan boord. Zij maken gebruik van de passantenhaven in de Dommel, die beheerd wordt door Watersportvereniging de Waterpoort. De omleiding van de Zuid-Willemsvaart om de stad heen maakt dat de route via de Brabantse kanalen niet meer als vanzelf door 's-Hertogenbosch loopt en hierdoor minder vaak wordt aangedaan.

Behouden van doorvaartmogelijkheden

Via de bestaande route over de Zuid-Willemsvaart worden een sluis en drie beweegbare bruggen gepasseerd. Het bedieningsregime is op dit moment afgestemd op de beroepsvaart. Bediening wordt verzorgd door Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat zal zich na opening van de omleiding van het oude kanaaltracé terugtrekken en het overdragen aan de gemeente. Om de doorvaart door de stad aantrekkelijk te houden is het belangrijk dat de huidige vrije doorvaarthoogte gewaarborgd blijft.

Oliemolensingel, fotografie Henk van Zeeland

Richtinggevend is de Beleidsvisie Recreatietoervaart Nederland (BRTN). Hierin zijn gewenste brug- en sluislijden voor de recreatievaart gerelateerd aan de klasse van de vaarweg. De bestaande route wordt straks 'ontsluitingswater'. De BRTN gaat dan uit van een bedieningsregime van 7 dagen per week tussen 9.00 uur en 19.00 uur. Het betreft continue bediening, vier keer per uur. Hier treden twee knelpunten op. Het huidige overdrachtscontract met Rijkswaterstaat voorziet niet in het beweegbaar houden van alle bruggen in de stadstraverse. De doorvaarthoogte van de bruggen tot aan Sluis 0 is toereikend voor het merendeel van de toervaart (kruiphoogte van 2,40 – 3 meter). Voor de doorvaart van grote (hogere) jachten zullen de bruggen beweegbaar moeten blijven. Verder ontstaat bij Sluis 0 in perioden van langdurige droogte (watertekort) een knelpunt, omdat de sluis vanwege waterverlies dan slechts 2 keer per dag geschut kan worden. Samen met het Waterschap Aa en Maas wordt gezocht naar oplossingen voor dit probleem. Onttrekking van de beroepsvaart biedt ook de kans om het historische waterfront te versterken, door herstel van het verdwenen havenhoofd (Oostelijk deel van de Boompoot) en van het verdwenen Citadelbastion.

Toeristische passantenhaven

De passantenhaven zelf vraagt om een meer recreatieve benadering. Door veranderingen in de toervaart zijn er steeds meer mensen die enkele dagen in de stad verblijven. Het aantal vaaruren per dag daalt, het aantal uren op locatie stijgt. Dat maakt een passantenhaven een 'toeristenhotel'. Samen met de watersportvereniging en de VVV zal vorm worden gegeven aan deze veranderende functie, door het verstrekken van toeristische informatie, door het beter profileren van de stad als toeristische bestemming voor watertoeristen en door het actief bevorderen van kwaliteit en verlenging van verblijfstijd. In het ontwikkelingsplan voor de Zuid-Willemsvaart kan een mogelijke uitbreiding van de passantencapaciteit richting Noordwal afgewogen worden.

Boodschappensteiger / kort verblijf

In overleg met WSV de Waterpoort moet bekeken worden of er locaties aangewezen kunnen worden voor een kort stadsbezoek per boot, de zogenaamde boodschappensteigers.

Riviercruisemarkt

De riviercruiseschepen zijn hotelschepen met tussen de 100 en 150 passagiers aan boord. Het riviercruisetoerisme speelt zich veelal af in het westen en noordwesten van Nederland. De markt groeit snel, met zo'n 20% per jaar. Een verplaatsing van het cruisetoerisme naar andere vaargebieden wordt verwacht. Meerdere steden en regio's in Zuid-Nederland zetten in op deze groeimarkt. Belangrijk daarbij is de samenhang en samenwerking tussen de bestemmingen. 's-Hertogenbosch zal initiatief nemen met andere cruisebestemmingen langs de Maas en in de regio om te onderzoeken of deze markt interessant is. Binnen de stad zal gekeken worden naar een mogelijke aanlegplaats. Hiervoor is een zoekgebied aangeduid. De exacte locatie is mede afhankelijk van de stadsontwikkeling daar.

Binnendiezesessie met Anneke van Giersbergen, bron: W2 Poppodium

Sloepen, kleine bootjes en cultuur op het water

In de Aa liggen op drie plaatsen steigertjes en bootjes van omwonenden zonder vergunning. De situatie bestaat op deze manier al geruime tijd. Er wordt tot nu toe niet gehandhaafd.

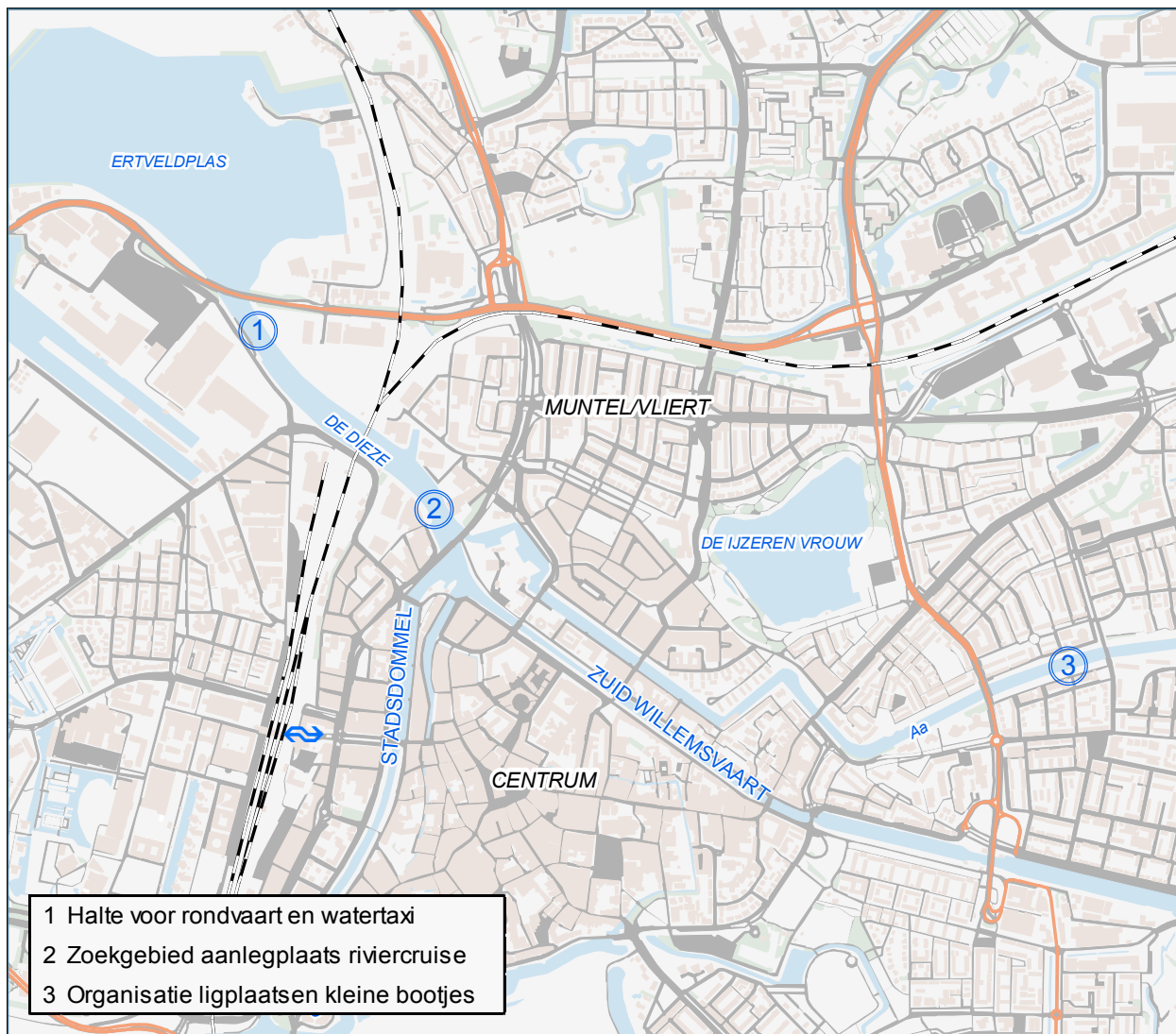
Ligplaatsen op deze locaties voor sloepen en kleine open bootjes vormt een aanvulling op de stad en haar woonklimaat. Na omlegging van de Zuid-Willemsvaart om de stad heen ontstaat een nieuwe recreatieve route in de stad zelf.

De gemeente wil ligplaatsen voor deze bootjes organiseren, in combinatie met het handhaven op ongewenste locaties. De gemeente nodigt initiatiefnemers uit om in verenigingsverband steigerconstructies te realiseren en eenvoudige ligplaatsen aan te bieden. Daarbij zijn er beperkingen aan de clusteromvang (bijvoorbeeld 30 per locatie) en aan de lengte van de bootjes (ca 5 meter). Er worden eisen gesteld aan de steigerconstructie en aan de oeververbinding, die het groene talud en de ecologische verbindingen moeten respecteren. Voor deze werkwijze moet de APV aangepast worden.

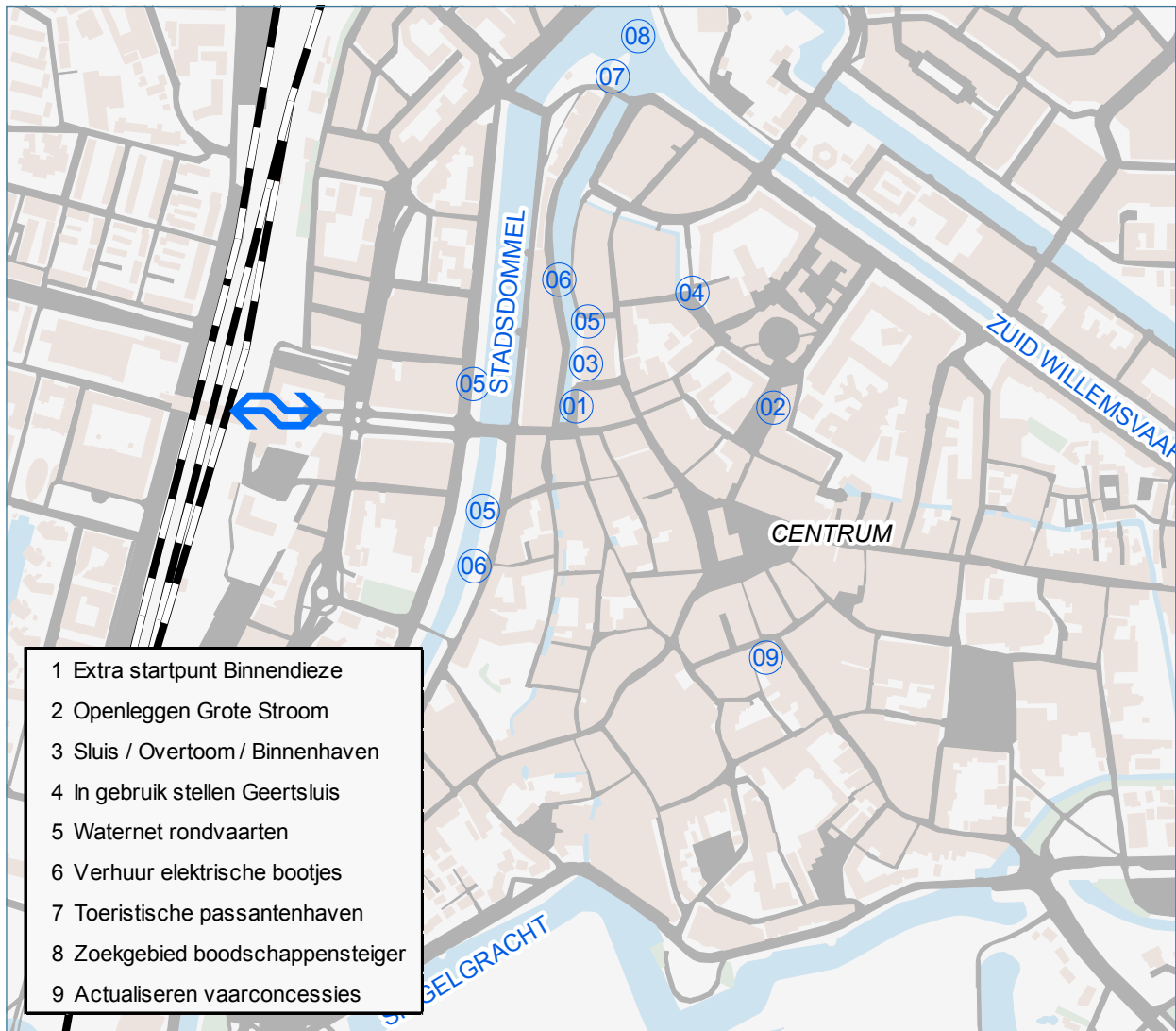
De gemeente zal in overleg met het Waterschap een verhuurregeling en vergunning uitwerken om de ruimte te verhuren. Voor de toekomst zal bekeken worden of dergelijke initiatieven ook plaatselijk langs de Zuid-Willemsvaart een plek kunnen krijgen, afhankelijk van de vaarbreedte ter plaatse.

Cultureel programma op het water

In navolging op de Binnendiezeconcerten zijn er meerdere mogelijkheden om een cultureel programma op het water aan te bieden. Na omlegging van de Zuid-Willemsvaart leent het water voor de Citadel zich uitstekend als decor voor bijzondere voorstellingen. Met de komst van meer kleine bootjes in de stad ontstaat er bovendien draagvlak voor andere 'drijf in' activiteiten, zoals filmavonden in de zomer. De gemeente staat open voor initiatieven in die richting. Voorbeelden van bestaande watergerelateerde evenementen in de stad zijn Bosch Parade en Maritiem. Maritiem vindt tweejaarlijks plaats en is met ruim 150.000 bezoekers het grootste binnenpleziervaart evenement van het land.

Projectkaart gemeente

- 1 Extra startpunt Binnendieze
- 2 Openleggen Grote Stroom
- 3 Sluis / Overtoom / Binnenhaven
- 4 In gebruik stellen Geertsluis
- 5 Waternet rondvaarten
- 6 Verhuur elektrische bootjes
- 7 Toeristische passantenhaven
- 8 Zoekgebied boodschappensteiger
- 9 Actualiseren vaarconcessies

Projectkaart binnenstad

Toeristisch varen op de Stadsdommel en Singelgracht, fotografie Henk van Zeeland

8 Bijlage

Input voor regelgeving

Voor de gemeente 's-Hertogenbosch is het gewenst regels op te stellen. Deze kunnen gebruikt worden om ongewenste ontwikkelingen tegen te gaan en om ongewenst gebruik in de toekomst af te bouwen. Het uitwerken van regelgeving vraagt om juridische koppeling aan bestaande verordeningen (APV en andere) en gaat binnen deze visie te ver. Daarom is een lijst opgenomen van zaken die in regelgeving gevat zouden moeten worden. Aan de hand van voorbeelden van andere gemeenten is het mogelijk exacte formuleringen voor te bereiden in concept.

- Begripsomschrijving, isnodigvoorhaven, kades, aanmeerplaats, ligplaats, openbaar vaarwater, privaat vaarwater, voorzieningen, vaartuig, historisch schip, pleziervaartuig, woonschip, woonark, bedrijfsvaartuig, rondvaartboot en open rondvaartboot.
- Vergunningen en toestemmingen, waarin als uitgangspunt geldt dat alles verboden is tenzij er door de gemeente vergunning werd verleend. Vergunningen kunnen worden verleend voor varen, voor aanleggen, voor het houden van een ligplaats en het aanbrengen van voorzieningen. In het onderdeel vergunningen en toestemmingen kunnen nadere voorwaarden worden opgenomen over soorten schepen, soorten voorzieningen, het gebruik, de eigenaar en nadere regels voor veiligheid en beeldkwaliteit. De gemeente moet ook gerechtigd zijn schepen weg te halen die aanleggen zonder toestemming.
- Verplichtingen van vergunninghouders, waarin opgenomen regelingen over orde in de haven, toestemming voor personenvervoer, het verhalen van vaartuigen, onderhoud van schepen, steigers en voorzieningen, veiligheid en schade. Dit onderdeel moet altijd een bepaling bevatten dat de instructies van de havenmeester moeten worden opgevolgd.
- Verbodsbepalingen, waaronder het blokkeren van de vaarweg, bewoning aan boord, aanbrengen van veranderingen aan de boot, doorverkopen of doorverhuren van vergunning, onderhoud aan boord, geluidsproductie middels geluidsinstallaties.
- Bijzondere bepalingen kunnen zaken bevatten over het schip, de eigenaar, de vergunningsduur, verlenging en opzegging, beeldkwaliteit en beoordeling ligplaats door de havenmeester.

's-Hertogenbosch kent vier soorten gebruikers van het water:

- Passanten, te gast in 's-Hertogenbosch met eventuele overnachting aan boord van de eigen boot.
- Rondvaartboten en open rondvaartboten.
- Beroepsvaart (waaronder ook riviercruiseschepen).
- Bewoners

Het is gebruikelijk dat de verschillende gebruikerscategorieën per groep worden uitgewerkt, deels met dezelfde en deels met andere regels. Begripsomschrijving en de bepaling dat alles verboden is, tenzij... gelden voor alle gebruikersgroepen, uitsplitsing daarna verhoogt de overzichtelijkheid.

Handvatten voor handhavingsbeleid

Handhaving van ongewenst gebruik vraagt om een inzet van de gemeentelijke diensten in combinatie met een goed georganiseerd juridisch kader (zoals een havenverordening). In combinatie met reguliere regelgeving, bepalingen in een bestemmingsplan en gemeentelijke bevoegdheid is het daarmee mogelijk ongewenste situaties te voorkomen of te corrigeren.

Op het (vaar)water van de gemeente 's-Hertogenbosch is op dit moment sprake van een aantal bewoonde schepen waar dat niet is toegestaan en een aantal illegaal ingenomen aanlegplaatsen, met name langs de Aa. Ook is het ongewenst dat (illegale) commerciële vaarten op de Bossche vaarwegen ontstaan, met eigen voorzieningen waarvoor geen toestemming is verleend.

In deze paragraaf is een aantal handreikingen gegeven voor specifieke handhaving op het water, gebruik makend van ervaringen van andere gemeenten. Voor nieuwe regelgeving voor het wonen op het water wordt verwezen naar het onderzoek 'Nieuwe locaties voor woonschepen' dat medio 2013 aan de gemeenteraad wordt aangeboden.

Scheepswrakken en illegale aanmeerplaatsen

Een schip is niet in alle gevallen een registergoed in Nederland. Nergens staat geregistreerd welke boot van welke eigenaar is. Dat betekent dat de aanwezigheid van een boot of wrak aan een oever niet direct kan worden herleid naar een eigenaar, die er op aangesproken of aangeschreven kan worden. Ultiem instrument van handhaving is, dat de gemeente de bevoegdheid krijgt om dergelijke vaartuigen of drijvende objecten te verwijderen. Het is dan belangrijk dat de gemeente beschikt over een afleghaven, een tijdelijke en afgesloten haven waar de boten heen gebracht kunnen worden door een sleper of werkvlet. Eigenaren kunnen zich dan melden, de kosten voldoen en de boot naar een legale ligplaats brengen. Veelal is de ervaring dat veel eigenaren zich niet melden en het erbij laten. Om het vollopen van de afleghaven te voorkomen is het belangrijk termijnen vast te leggen, alvorens de boot voor sloop of verkoop wordt aangeboden. Voor de dossiervorming is het noodzakelijk de staat van de boot en de illegale ligplaats op foto vast te leggen.

Bewoonde schepen en wrakken

Op schepen wordt in toenemende mate gewoond, soms tijdelijk en soms voor langere tijd of permanent. Dit is niet zondermeer toegestaan. Om op illegale situaties te handhaven is het mogelijk om op te nemen dat schepen periodiek aan een keuring moeten deelnemen, veelal op de wal. Dat betekent dat het schip op eigen kracht moet varen naar een werf, daar op de kade moet worden getakeld voor inspectie van het onderwaterschip. Veel oude schepen en wrakken zullen deze tocht en keuring niet kunnen doorlopen, waardoor er grond bestaat om het schip niet naar de ligplaats terug te laten gaan.

Lozingenbesluit oppervlaktewater

Een ander instrument is het lozingenbesluit. Pleziervaartuigen mogen hun afvalwater van toilet en keuken niet lozen op het oppervlaktewater. Dat betekent dat zij moeten beschikken over een vuilwatertank (die regelmatig geleegd wordt) of gebruik moeten kunnen maken van een sanitaire voorziening aan de wal. Dit zal veelal niet het geval zijn. De gemeente kan in regelgeving vastleggen dat schepen waarop meerdaags verblijf mogelijk is in een haven moeten liggen of moeten beschikken over een vuilwatertank die geleegd wordt. Voor veelal oude schepen is dit niet mogelijk, waardoor een grond bestaat voor het verwijderen van het schip.

Persoonsgebonden beschikking of tijdelijke huurovereenkomst

Het is voor gemeenten mogelijk voor illegale situaties tijdelijke persoonsgebonden beschikkingen te geven en daarmee de ongewenste situatie af te bouwen. Door te kiezen voor een peildatum van enige tijd geleden, is het vaak niet meer mogelijk voor bewoners om hun situatie 'administratief' te wijzigen. Het afgeven van een beschikking geeft mensen de mogelijkheid zich te melden zonder direct te hoeven verhuizen. Door duidelijke termijnen vast te leggen en deze te koppelen aan een strakke handhaving aan het einde is geleidelijke afbouw mogelijk. Met een tijdelijke huurovereenkomst en specifieke voorwaarden kan hetzelfde doel worden bereikt.

Aanmeerbeleid

In regels zal worden vastgelegd dat de havenmeester aanmeerplaatsen toekent en dat op eerste verzoek van de havenmeester een andere plaats ingenomen dient te worden.

Bronnen

- Versterkt Den Bosch, 'Ontwikkelingsplan Vestingwerken', van Roosmalen, van Osch, et al (1998)
- Recreatietoervaart 9 jaar later, Alterra, Goossens en Langers, (2002)
- Trossen Los, visie Toervaren Provincie Noord-Brabant, Vrolijk (2004)
- Woonboten, initiatiefvoorstel CDA raadsfractie (2007)
- Varen in en onder 's-Hertogenbosch 'Een visie op het toeristisch varen op de Binnendieze', Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch (2007)
- Integrale Visie Toerisme 's-Hertogenbosch. 'Doorkiezen voor kwaliteit', Gemeente (2008)
- 's-Hertogenbosch, Stad tussen stromen, 'Locatieonderzoek woonboten' Gemeente (2009)
- Van StadsAa naar Beter, 'Toetsingskader Ontwikkelingen Stads-Aa' Mariëlle Kok BNT (2010)
- Verordening lig- en havengeld, Gemeente (2011)
- Verordening Watertoeristenbelasting, Gemeente (2011)
- Gezamenlijke visie op recreatie, Waterschap Aa en Maas en Waterschap De Dommel (2011)
- Sterk Water, Inspiratiedocument Bossche Vaarwater, Cuijpers, de Wit, van Roosmalen, et al (2012)
- Economische Monitor, Gemeente (2012)
- Daarom Watersport 'De betekenis van watersport in beeld gebracht', Vrolijk (2012)
- Cultuurhistorische visie, 'op weg naar 2029', Meester, Hage, Crijns, Romeijn, et al (2012)
- Toeristisch bezoek aan steden, NBTC en Nipo (2012)
- Onderzoek riviercruisemarkt in Nederland, concept, ACP (2013)

Colofon

Uitgave gemeente 's-Hertogenbosch
maart 2013

Extern advies en redactie

Rob Vrolijk, consultant watersportontwikkeling
Gemeente 's-Hertogenbosch

Fotografie

Gemeente 's-Hertogenbosch
Henk van Zeeland
Brigit Laumen
W2 Poppodium

Kaartmateriaal

Bureau Geo-Informatie Gemeente 's-Hertogenbosch

